
SERVITUDES IN ACCORDANCE WITH LAW OF EXPROPRIATION OF REPUBLIC OF MACEDONIA

Petar Bakievski

Bitola, Republic of Macedonia, petarbak@hotmail.com

Abstract: In every society, in every epoch, amongst its primary goals, there has been always the task of meeting the needs and interests that are common to all or the majority of people belonging to that society. And today in everyday life there is still need for new general goals that are necessary or useful to be fulfilled. However, not rare are the cases when satisfying such public interest is possible only at the expense of some private interest. And then, between the public and the private interest, it is understandable to choose the public interest. Still, this does not mean that private interests should remain injurious, but on the contrary, it is justified to be repaired. In the event that the public interest poses a need for violation or endangering the private property of real estate, then it is necessary to determine the right of the private entity and the obligation of the society, that is, the state to compensate the damage that the private entity has suffered. The realization of public objectives through violation of private property ownership is done in a legally prescribed procedure called expropriation. With this procedure, the right to ownership can be completely deducted and transferred from the private to the state entity that exercises the public interest, either in part or in relation to the entire real estate, for which the private entity must be compensated with the right to ownership of another real estate or with appropriate monetary compensation. Violation of the right to ownership is always carried out by and for the benefit of a state social-political unit, but it does not always have to be the property of a private entity. Sometimes an expropriation can be conducted between two state entities at a different horizontal or vertical level. But satisfying public interests of general significance does not necessarily require the deprivation of the right to property. Sometimes it is only sufficient to limit that property with regard to its content, that is, the powers it gives to its bearer. Exactly this possibility, that is of exceptional importance given that at the same time it is satisfying the public common interests, while remaining private property is undiminished in scope, should be well studied and timely recognized and realized in the practical application of the institute expropriation. That restriction of the content of the right to ownership is done with another real right, and such a right is the right to real servitude. It is precisely that legal situation, where, instead of the termination of one right of ownership of one entity and the occurrence of another right to ownership of another entity, there arises only another different real right in addition to the existing right to ownership as its restriction, in the form of a right to real servitude, is the subject of interest in this paper. The connection between the regulation of the right to real servitude and the procedure of expropriation is reflected also in their object, that is, the fact that the object of expropriation, as well as the object of the right to real servitude, can only be immovable objects, which often results with the need for simultaneous resolution at both legal institutes.

Keywords: expropriation, real estate, ownership, real servitude

СЛУЖБЕНОСТИТЕ СОГЛАСНО ЗАКОНОТ ЗА ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**Петар Бакиевски**

Битола, Република Македонија, petarbak@hotmail.com

Апстракт: Во секое општество, во секоја епоха, помеѓу примарните најважни цели се наоѓала задачата да се задоволат потребите и интересите кои се заеднички за сите или мнозинството луѓе кои припаѓаат на тоа општество. И денес во секојдневнието сеуште се јавува потреба од нови општи цели кои е неопходно или корисно да бидат исполнети. Но, не ретки се случаите кога задоволувањето на таков јавен интерес е можно само на сметка на нечиј приватен интерес. А тогаш помеѓу јавниот и приватниот интерес, разбирливо е да се избере јавниот интерес. Но, тоа не значи дека приватните интереси треба да останат повредени, туку напротив, оправдано е истите да бидат репарирани. Во случај кога јавниот интерес поставува неопходност од повреда или загрозување на приватната сопственост на недвижност, тогаш нужно се поставува правото на приватниот субјект и обврската на општеството, односно државата да ја надомести штетата која приватниот субјект ја претрпува. Остварувањето на јавни цели преку нарушување на приватната сопственост врз недвижности, се прави во законски пропишана постапка наречена експропријација. Со оваа

постапка може целосно да се одземе и пренесе правото на сопственост во дел или во однос на целата недвижност од приватниот на државниот субјект кој го остварува јавниот интерес, за што на приватниот субјект мора да се надомести со право на сопственост на друга недвижност или со соодветен паричен надоместок. Нарушувањето на правото на сопственост, секогаш се врши од страна и во корист на државна општествено-политичка единица, но не мора секогаш да биде спрема сопственоста на приватен субјект. Понекогаш е можно експропријацијата да се спроведе и помеѓу два државни субјекти на различно хоризонтално или вертикално ниво. Но, задоволувањето на јавните интереси од општо значење, не секогаш условува одземање на правото на сопственост. Некогаш е доволно и само ограничување на таа сопственоста во однос на нејзината содржина, односно овластувањата кои таа ги дава за нејзиниот носител. Токму таа можност која е од исклучително значење со оглед на тоа што истовремено и би се задоволеле јавните заеднички интереси, а и би останала приватната сопственост ненамалена по обем, треба добро да се проучи и навремено да се увиди и оствари во практичната примена на институтот експропријација. Тоа ограничување по содржина на правото на сопственост, се прави со друго стварно право, а такво право е правото на стварна службеност. Токму таа правна состојба, кога наместо престанок на едно право на сопственост на еден субјект и настанок на друго право на сопственост на друг субјект, настанува само друго различно стварно право покрај постоечкото право на сопственост како негово ограничување и тоа во форма на право на стварна службеност, е предмет на интерес во овој труд. Поврзаноста на уредувањето на правото на стварна службеност со постапката за експропријација се огледа и во нивниот објект, односно фактот што предмет на експропријација, како и објектот на правото на стварна службеност, може да бидат само недвижни ствари, па често се јавува потребата од истовремено решавање на двата правни институти.

Клучни зборови: експропријација, недвижност, сопственост, стварна службеност

1. ВОВЕД

Независно од правниот и општествениот систем во кој истата се дефинира, експропријацијата секогаш претставува принудно одземање или намалување по обем или содржина на правото на сопственост на граѓаните и другите форми на правен субјективитет на одредена недвижност во корист на државата или друга општествено-политичка единица во рамки на државата, поради тоа што таа има определен интерес за истото, а за возврат на претходниот сопственик му дава определен надомест во различна форма. Токму последната состојба е предмет на овој труд, кога правото на сопственост не се одзема ниту целосно ниту во дел, туку само се ограничува по содржина, односно се намалуваат овластувањата кои правото на сопственост ги дава за нејзиниот носител, преку воспоставување ново стварно право - право на стварна службеност во корист на јавно-правниот субјект во чија корист се спроведува експропријацијата.

2. ПОИМ И ВИДОВИ НА ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА

Експропријацијата како правен поим означува развластување на правото на сопственост, поаѓајќи од етимолошкото значење на зборот, кој е составен од латинските зборови *ex*-надвор и *proprietas*-сопственост.

Основното дефинирање на експропријацијата како одземање на правото на сопственост соодветствува на потполната експропријација, но наоѓа своја примена и воопшто при утврдувањето на значењето на експропријацијата, бидејќи дури и кога не се работи за потполна експропријација и престанок на правото на сопственост на дотогашниот титулар, сепак и при непотполната експропријација настанува одредено задирање во правото на сопственост и намалување на овластувањата на носителот на правото на сопственост. Уште во членот 1 од Законот за експропријација³¹⁵, законодавецот наведува дека со законот се уредува не само одземањето (потполна експропријација), туку и ограничувањето на правото на сопственост и други имотни права (непотполна експропријација) заради реализација на јавен интерес, при што постоечкото право на сопственост продолжува да постои, а истовремено настанува и друго ограничено стварно право - право на стварна службеност.

3. ПРАВА КОИ СЕ ОГРАНИЧУВААТ ВО ПОСТАПКАТА ЗА ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА

Предмет на секоја експропријација е правото на сопственост кое се одзема, намалува или ограничува, со истовремено засновање на друго право на сопственост или некакво друго право. Меѓутоа,

³¹⁵ Закон за експропријација, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 95/2012, 131/2012, 24/2013, 27/2014, 104/2015, 192/2015, 23/2016 и 178/2016

освен правото на сопственост, да се одземе, намали или ограничи, може и некое друго имотно право. го нарекува имотно право. Правото на службеност во Законот за експропријација најпрво е споменато уште во членот 3 со кој се дава значењето на употребените поими во законот, каде меѓу другите е наведена и службеноста дефинирана како имотно право, кое е предмет на експропријација. А правото на службеност е основно дефинирано со Законот за сопственост и други стварни права³¹⁶, каде со член 192 став е утврдено дека службеноста е стварно право на туѓа ствар, кое се состои во овластување на нејзиниот носител во определен обем и на определен начин да ја користи таа ствар, а сопственикот на стварта е должен тоа да го трпи или ништо да не стори. Покрај службеноста, со поимот имотно право Законот за експропријација ги опфаќа уште и едно друго стварно право - правото на долготраен закуп во смисла на Законот за закуп и приватизација на земјиште во државна сопственост³¹⁷, правото на користење на градежно земјиште во државна сопственост согласно истиот закон, и долготраен закуп на градежно земјиште согласно Законот за градежно земјиште³¹⁸. Значењето на правото на службеност при ограничувањето на правото на сопственост е изразено во членот 10 насловен како „Непотполна експропријација“. Овој член утврдува дека заради реализација на јавен интерес, со овој вид експропријација се ограничува правото на сопственост или други имотни права на земјиште во приватна сопственост на физички или правни лица или во сопственост на единиците на локалната самоуправа. Во овие случаи не настанува престанување и одземање на правото на сопственост или друго имотно право, туку само негово ограничување. Ограничувањето се однесува на вршењето на содржината на конкретното право кое постои на недвижноста, односно овластувањата кое тоа ги дава на неговиот постоечки носител. Кога се работи за ограничување на правото на сопственост, ограничувањето се однесува на обемот на вршење на некое од овластувањата кое ги дава сопственоста на неговиот носител. Така, сопственикот не ќе може целосно да ги врши сите општи овластувања - владение, користење или располагање, или пак некое од посебните овластувања кои ги има кај одреден вид ствари, како овластувањето за уредување на градежното земјиште. Акцентот се става на користењето, како извлекување на економската корист од земјиштето, иако во истиот обем се намалува и фактичката власт, а со ограничувањето се задира и располагањето на начин што се намалува цената на земјиштето и сопственикот потешко ќе може да го продава, дава под закуп или на друг начин да располага со истото. На тој начин, носителот на правото на сопственост ќе ја остварува содржината на правото во намален обем за одредено време или трајно. Исто така и при постоење на друго имотно право, тоа се ограничува така што ќе се извршува во намален обем. Во таа смисла, правото на користење на градежно земјиште во државна сопственост, носителот ќе го остварува во намален обем, односно во обемот во кој е ќе се зафати земјиштето за на пример поставување на некаков вод во јавен интерес. На земјиштето на кое не се поставени цевки, односно кое не е опфатено со непотполната експропријација, носителот ќе може да го користи во целосен обем. Ова се разбира до поминување на рокот за приватизација, по кој, доколку успешно е завршена постапката за приватизација, корисникот ќе стане сопственик на земјиштето, а во спротивно ќе стане носител на право на долготраен закуп во согласност со Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост. И ова право на долготраен закуп исто така ќе се остварува во обем намален онолку за колку е потребно за остварување на јавниот интерес, а истото се однесува и кога на предметното земјиште некое лице има право на долготраен закуп согласно Законот за градежно земјиште.

4. ПРАВА СО КОИ СЕ ОГРАНИЧУВА ДРУГО ПРАВО ВО ПОСТАПКАТА ЗА ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА

Начините на кои е можно да се изврши ограничувањето на правото на сопственост и евентуално некое друго имотно право, не се наведени таксативно, а законодавецот го истакнува единствено правото на службеност, понатаму наведувајќи „и други ограничувања“. Со право на службеност може да се ограничи секое имотно право, па и правото на службеност. Претходно воспоставеното право на службеност ќе се врши во намален обем, онолку и на начинот на кој е потребно за да се воспостави и врши новото право на службеност како ограничување во функција на остварување на јавниот интерес за кој се спроведува непотполна експропријација. Востановувањето на правото на службеност, иако не како единствен, сепак е

³¹⁶ Закон за сопственост и други стварни права, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 18/2001, 31/2008, 92/2008, 139/2009 и 35/2010

³¹⁷ Закон за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 4/2005, 79/2006, 13/2007, 165/2008, 146/2009, 18/2011, 51/2011, 27/2014, 144/2014, 72/2015, 104/2015, 153/2015, 23/2016 и 178/2016

³¹⁸ Закон за градежно земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр. 15/2015, 98/2015, 193/2015, 226/2015, 31/2016, 142/2016 и 190/2016

издвоен како најчест начин на ограничување на сопственоста и другите имотни права при овој вид експропријација. Во другите начини на кои може да се изврши ограничувањето на сопственоста, како приватната така и општинската, како и останатите имотни права, е ограничувањето со засновање друго стварно право, но не и со залог, реален товар и долготраен закуп согласно Законот за градежно земјиште. Во смисла на член 14, на овој начин сопственоста и другите имотни права се ограничуваат и во случај на привремено заземање земјиште заради изведување на претходни работи, привремено заземање земјиште заради вршење детални геолошки истражувања на минерални сировини и привремено заземање соседно земјиште.³¹⁹ Иако и насловот на членот гласи „Други ограничувања на правото на сопственост на земјиште“, а и во законскиот текст е наведено само правото на сопственост, сепак нема никакви пречки, а целесходно е во насока на остварување на јавниот интерес кога тоа е потребно, за овие три причини да може на истиот начин да се ограничат и други имотни права доколку такви се засновани на предметното земјиште.

Значи со правото на службеност се ограничува вршењето на правото на сопственост на земјиште или вршењето на имотните права на едно земјиште. Со членот 11 е направено понатамошно утврдување на правната состојба при ваквата непотполна експропријација. Согласно оваа одредба, заради изградба на објекти и изведување на други работи од јавен интерес, врз основа на проект за дислокација на енергетски објект или одобрен проект за инфраструктура од инвеститорот на линиска инфраструктурна градба, со право на службеност може трајно или на определено време (слично како што може да се заснова општо правото на стварна службеност) да се ограничи правото на сопственост, односно друго имотно право. Притоа, должен за поднесување предлог за засновање право на службеност е носителот на проектот на линиска инфраструктурна градба, односно проектот за дислокација на енергетски објект. Така, носител на новозаснованото право на службеност ќе биде предлагачот, односно носителот на проектот (проектот за линиска инфраструктурна градба или проектот за дислокација на енергетскиот објект). Со востановеното право на службеност, тој има право во определениот обем и начин да ја користи недвижноста, а сопственикот, без разлика дали е физичко или правно лице, или единица на локалната самоуправа, е должен тоа да го трпи и ништо да не стори. И во овие случаи важат општите правила во засновањето и вршењето на службеноста, а тоа се како начелото на пасивност и начелото на рестрикција. Инвеститорот, односно носителот на проектот има право за потребите на таа недвижност, а заради јавниот интерес за кој се врши експропријацијата, да врши определени дејствија врз послужната недвижност или да бара од носителот на правото на сопственост на таа недвижност да се воздржува од дејствија точно определени со актот со кој се заснова службеноста, а тоа може да биде да не гради на земјиштето, да не засадува долгогодишни насади, да не преминува по определена патека или во определено време итн. А пак вршењето на службеноста треба да биде на начин на кој најмалку ќе се оптовари послужното земјиште. Исто така, за востановената службеност носителот на правото на сопственост има право на надоместок, според правилата на Законот за експропријација. Треба да се има предвид дека станува збор за востановување право на службеност исклучиво на земјиште како вид на недвижност, а не и на други видови на недвижности³²⁰. Најчесто се работи за стварна службеност од комунално-техничка природа.

Право на службеност заради реализација на јавен интерес, односно во постапка на експропријација, како што беше кажано, може да се воспостави и кога на предметното земјиште постои друго имотно право, како правото на долготраен закуп согласно Законот за градежно земјиште. Во тој случај, носителот на ова право ќе биде ограничен во вршењето на тоа право, а бидејќи плаќа закупнината, т.е. надоместок на сопственикот на земјиштето за користењето на истото, тој има право да бара надоместок по основ на непотполна експропријација од носителот на проектот, односно носителот на службеноста, поради намалената можност за користење на земјиштето согласно неговото право на долготраен закуп.

Слично, кога постои претходно воспоставено право на службеност, а за реализација на јавен интерес се ограничува тоа право со засновање на друго право на службеност, носителот на првото право на службеност има право на надоместок по основ на непотполна експропријација. Во предвид се зема не само намалената можност за користење на земјиштето согласно првата службеност, туку и околноста што носителот на тоа право на службеност плаќа надоместок за вршењето на правото на сопственикот на послужното добро.

Согласно член 13 од Законот за експропријација, за востановување право на службеност на земјиште во сопственост на Република Македонија, се применуваат одредбите од Законот за градежно

³¹⁹ Живковска Родна, Пржеска Тина и други, *Коментар на Законот за експропријација*, „Европа 92“ Кочани, Скопје 2013, стр. 47

³²⁰ исто, стр. 49

земјиште. Овој член го регулира ограничувањето на вршењето на имотните права во јавен интерес кога земјиштето е во државна сопственост. Комплексноста на ова прашање поаѓа од самиот факт што државата не може сама на себе да си врши експропријација. Меѓутоа, тоа не значи дека не може да се воспостави право на службеност на земјиште во државна сопственост. Иако државата е сопственик на тоа земјиште, доколку државата претходно се „откажала“ од некои од овластувањата кои ги дава правото на сопственост, односно доколку државата го дала нејзиното земјиште на друго лице на користење, за да може истото да се искористи во јавен интерес, потребно е државата повторно да го поврати правото да го користи земјиштето, односно да заснова право на службеност, чиј корисник може да биде и единица на локалната самоуправа во случаите каде јавниот интерес е од локално значење или друго лице како носител на проект за изградба на објект од јавен интерес.

5. НАДОМЕСТ ЗА ИЗВРШЕНА ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА

Членовите 18 и 19 од Законот за експропријација го уредуваат плаќањето надоместок за извршената експропријација. Општите правила за секоја експропријација се содржани во членот 18, според кој надоместот за експропријацијата не може да биде помал од пазарната вредност на недвижноста, што се разбира во случајот на непотполната експропријација треба да се толкува во смисла на висината на намалувањето на вредноста на недвижноста, односно вредноста на делот од земјиштето кој носителот на имотното право може непречено да го остварува и користи која тој ја губи со ограничувањето на неговото право. Во оваа смисла и членот 45 „Надоместок за службеност“ кој пропишува дека надоместокот за востановеното право на службеност ја опфаќа намалената пазарна вредност на послужната ствар и штетата која е настаната со воспоставувањето на службеноста. Висината на надоместокот во секој конкретен случај го утврдува овластен проценувач според методологијата, правилата и стандардите за процена содржани во Законот за процена³²¹.

Во минатото, кога се работело за засновање право на стварна службеност на зграда, основот за утврдување на правичниот надомест била висината на намалувањето на нејзината употребна вредност, а што во прв ред зависело од намената и начинот на користење на зградата. Мерилата за одредување надомест по основ намалувањето на градежната вредност на зградата, можеле да бидат само во правец на нејзиното пократко траење или на зголемените трошоци за нејзино одржување³²².

Сопственикот, односно носителот на друго имотно право кое е ограничено со експропријацијата има право да бара надомест, кое право никогаш не може да застари. Членот 19 го уредува прашањето на чиј товар паѓа надоместокот и кој ги сноси трошоците на постапката. Иако практично и при потполната и при непотполната експропријација, истиот субјект ја има обврската да го плати надоместокот и трошоците на постапката, а сублимирано со еден поим тоа е секогаш корисникот на експропријацијата, членот 19 подетално го уредил ова прашање, со посебни одредби за потполната и за непотполната експропријација. Одредбата содржана во ставот 1 пропишува дека надоместокот и трошоците паѓаат на товар на предлагачот на експропријацијата, а согласно член 21 од Законот експропријација, предлагач на потполна експропријација може да биде само Република Македонија и единиците на локалната самоуправа. Овој став се однесува на потполната експропријација, бидејќи го употребува терминот „експроприраната недвижност“, во смисла на целосно, потполно експроприрана, и со оглед на тоа што надоместувањето во случаите на непотполна експропријација е регулирана со ставовите 2 и 3. Со овие одредби се регулира надоместувањето на непотполно експроприраната недвижност кога само се ограничуваат правото на сопственост и другите имотни права. Во овие случаи, надоместокот и трошоците на постапката за востановеното право на службеност или друго ограничување, паѓаат на товар на предлагачот, односно инвеститорот на линиска инфраструктурна градба или проект за дислокација на енергетски објект. Одредбата од став 2 предвидува дека во случај кога во постапка за непотполна експропријација се востановува право на службеност, надоместокот и трошоците на постапката паѓаат на товар на инвеститорот на линиската инфраструктурна градба како предлагач на експропријацијата. Ставот 3 се однесува на другите ограничувања на правото на сопственост наведени во членот 14, кои се привремено заземање земјиште заради изведување претходни работи, заради вршење геолошки истражувања на минерални сировини и заради градење и изведување работи во јавен интерес на соседно земјиште. Во овие случаи, слично,

³²¹ Закон за процена, Службен весник на РМ бр. 115/2010, 158/2011, 185/2011, 51/2012, 64/2012, 188/2014, 104/2015, 153/2015, 192/2015 и 30/2016

³²² Ćirković Božidar, *Eksproprijacija i naknada u Jugoslovenskom pravu*, Savremena Administracija, Beograd, 1979, стр. 73-74

надоместокот и трошоците паѓаат на товар на предлагачот, односно лицето кое треба да го реализира јавниот интерес или инвеститорот.

Постапката за воспоставување право на стварна службеност во Законот за експропријација регулирано со членот 36, со кој е пропишано дека постапката во која се заснова право на службеност и други ограничувања на правото на сопственост се спроведува аналогно, согласно истите одредби кои се однесуваат на постапката за потполна експропријација, содржани во членовите 21 до 35-а. Поради тоа што нема специфичности, т.е. разлики во постапката за непотполна експропријација од општата постапка за (потполна) експропријација, во овој труд нема понатаму да се задржуваме на правилата на постапката за засновање право на службеност при експропријација.

6. ЗАПИШУВАЊЕ НА ВОСПОСТАВЕНОТО ПРАВО

И на крајот, Законот за експропријација, во поглед на службеностите, во член 51 пропишува дека секое право кое се заснова при спроведување на постапка за експропријација, треба да се запише во јавната книга во која се запишуваат правата на недвижностите, односно катастарот на недвижности. Основот врз основа на кој се запишува правото е актот со кој се експроприра недвижноста, односно се заснова службеност или друго ограничување, а тоа е спогодба (порамнување), кога корисникот на експропријацијата и носителот на одземеното, т.е. ограниченото право се договориле за надоместокот, или во отсуство на спогодба, правен основ ќе биде правосилното решение за експропријација. Органот за експропријација има обврска сите правосилни акти во кои е содржан правен основ по кој се врши запишување во катастарот на недвижности, да ги достави по електронски пат заедно со пријавите за запишување до Агенцијата за катастар на недвижности во рок од пет дена од прибавувањето на доказот за платен надоместок за запишување. Со запишувањето на правниот основ во јавната книга престанува правото дотогашниот сопственик, односно носител на друго имотно право и во истиот момент предлагачот на експропријацијата, односно инвеститорот или носителот на проектот се стекнува со правото на сопственост, односно службеност. Правото на службеност и другите права предвидени како други ограничувања на правото на сопственост предвидени со член 14, се прибележуваат во имотниот лист на земјиштето и тоа во корист на лицето кое е назначено како носител на овие права во решението за востановено право на службеност или други ограничувања на правото на сопственост³²³.

7. ЗАКЛУЧОК

Во услови на честа појава од неопходно задирање во нечие туѓо право на сопственост и други имотни права како единствен начин за остварување на некој општ, заеднички јавен интерес, од исклучително значење е правилното познавање и примена секогаш кога тоа е можно, на институтот непотполна експропријација и ограничување на сопственоста и имотните права наместо нивно целосно одземање и престанување. Само на тој начин се постигнува најголема ефикасност и оптималност за двете страни - задирањето во имотното право е минимално, а целта од општ јавен интерес е постигната целосно и подеднакво како при потполната експропријација со целосно одземање на имотните права. Тоа ограничување наместо одземање најчесто се остварува со засновање право на службеност. Значи, улогата и значењето на правото на службеност во постапката за експропријација е исклучително и тоа може да се јави и како имотно право кое е предмет на ограничување и како средството кое ограничува, па дури и истовремено на двете страни на овој правен однос - со едно право на службеност да се ограничи вршењето на нечие друго право на службеност и со тоа да се исполни јавниот интерес од општо значење.

Значи, јавниот интерес и задирањето во туѓото право на сопственост или друго имотно право во голем број случаи на експропријација може да се изврши само со негово ограничување со засновање право на службеност во корист на јавно-правниот субјект во чија корист се спроведува експропријацијата.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Живковска Родна, Пржеска Тина и други, *Коментар на Законот за експропријација*, „Европа 92“ Кочани, Скопје 2013,
- [2] Ćirković Božidar, *Eksproprijacija i naknada u Jugoslovenskom pravu*, Savremena Administracija, Beograd, 1979,

³²³ Живковска Родна, Пржеска Тина и други, *Коментар на Законот за експропријација*, „Европа 92“ Кочани, Скопје 2013, стр. 102

- [3] Закон за градежно земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр. 15/2015, 98/2015, 193/2015, 226/2015, 31/2016, 142/2016 и 190/2016,
- [4] *Закон за експропријација*, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 95/2012, 131/2012, 24/2013, 27/2014, 104/2015, 192/2015, 23/2016 и 178/2016,
- [5] *Закон за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост*, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 4/2005, 79/2006, 13/2007, 165/2008, 146/2009, 18/2011, 51/2011, 27/2014, 144/2014, 72/2015, 104/2015, 153/2015, 23/2016 и 178/2016,
- [6] *Закон за процена*, Службен весник на РМ бр. 115/2010, 158/2011, 185/2011, 51/2012, 64/2012, 188/2014, 104/2015, 153/2015, 192/2015 и 30/2016,
- [7] *Закон за сопственост и други стварни права*, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 18/2001, 31/2008, 92/2008, 139/2009 и 35/2010.